

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref
Llŷr Gruffydd AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith
Senedd Cymru
Caerdydd
CF99 1SN
SeneddHinsawdd@senedd.cymru

17 Ebrill 2025

Annwyl Llŷr

Diolch am eich llythyr at Huw Irranca-Davies AS, y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig, ar ran y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith, ynglŷn â'r cais gan Merthyr (South Wales) Ltd am gynllun adfer diwygiedig arfaethedig ar gyfer gwaith glo brig Ffos y Fran.

Mae'r materion ar y safle yn cyffwrdd â nifer o feysydd polisi ond mae'r materion penodol rydych chi'n eu codi yn eich gohebiaeth yn dod o fewn y system gynllunio, felly mae eich gohebiaeth wedi'i throsglwyddo i mi, am ymateb. Byddaf yn ymateb i bob un o'r pwyntiau a godwyd gennych yn eich llythyr yn eu tro, isod.

1. Yr opsiynau sydd ar gael i Lywodraeth Cymru ymyrryd yn yr achos hwn i sicrhau bod lefel briodol o waith adfer yn cael ei wneud.

Yn y lle cyntaf, cyfrifoldeb Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful, yr Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI) yw gorfodi cydymffurfiaeth â'r cynllun y cytunwyd arno.

Roedd y cynllun adfer y cytunwyd arno yn nodi dyddiad cwblhau o 6 Rhagfyr 2024. Yn amlwg, nid yw'r cynllun wedi'i weithredu'n llawn eto. Y sefyllfa bresennol yw bod yn rhaid i'r Awdurdod Cynllunio Lleol benderfynu a ddylid defnyddio pwerau gorfodi i reoleiddio unrhyw dor rheolaeth gynllunio. Wrth benderfynu a ddylid defnyddio'r pwerau hynny, rhaid i'r Awdurdod Cynllunio Lleol ddod i'r casgliad a yw gweithred o'r fath o fudd i'r cyhoedd yn ehangach.

Lle mae tor rheol wedi digwydd, bydd datblygwr yn aml yn cyflwyno cais mewn ymgais i reoleiddio'r tor rheol. Er bod hyn weithiau'n dacteg er mwyn achosi oedi, ar achlysuron eraill mae cais yn galluogi asesiad tryloyw o rinweddau'r datblygiad, yn caniatáu ymgynghoriad

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn y Gymraeg. Byddwn yn ateb i ohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn yr un iaith ac ni fydd gohebu yn y Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

cyhoeddus na fyddai fel arall yn digwydd trwy'r broses orfodi, ac yn caniatáu gosod amodau cynllunio os yw'r datblygiad yn dderbyniol fel arall. Mae'r Awdurdod Cynllunio Lleol wedi cael cais am gynllun adfer diwygiedig ac mae yn y broses o benderfynu arno.

Gwneir y cais am gynllun adfer diwygiedig o dan adran 73 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990. Pe bai'n cael ei roi, effaith y caniatâd fyddai rhoi caniatâd cynllunio llawn newydd ar gyfer y cynllun cyfan.

Yr opsiynau sydd ar gael i Weinidogion Cymru ar gyfer ymyrryd yn yr achos yw:

Galw cais Adran 73 i mewn ar gyfer gwneud eu penderfyniad eu hunain.

Mae cais i alw'r cais cynllunio i mewn yn cael ei ystyried a bydd ymateb iddo maes o law. Yn y cyfamser, dylai'r Awdurdod Cynllunio Lleol barhau i brosesu'r cais. Bydd gwaith yr Awdurdod Cynllunio Lleol ar yr achos yn llywio'r broses o ystyried y cais i alw i mewn.

Defnyddio pwerau gorfodi wrth gefn i orfodi'r datblygwr i gwblhau'r cynllun adfer sydd eisoes wedi'i gymeradwyo.

Mae Gweinidogion Cymru wedi cael ceisiadau i ddefnyddio eu pwerau gorfodi wrth gefn o dan Adran 182 o Ddeddf 1990. Mae Polisi Cynllunio Cymru yn nodi polisïau strategol Llywodraeth Cymru ar gynllunio defnydd tir yng Nghymru. Mae paragraff 1.32 Polisi Cynllunio Cymru yn nodi:

"Ar y cyfan, mae'n well i gynigion datblygu gael eu penderfynu'n lleol gan ACLI sy'n adnabod eu hardal, ei hanghenion a'r sensitifwydd cynllunio. Nid yw Gweinidogion Cymru yn ymyrryd ag awdurdodaeth ACLI oni bai bod angen gwneud hynny."

Mae paragraff 1.36 Polisi Cynllunio Cymru yn trafod defnyddio pwerau wrth gefn Gweinidogion Cymru i ymyrryd mewn materion y mae'r Awdurdod Cynllunio Lleol i'w hystyried yn y lle cyntaf, ac yn nodi:

"Byddai ymyrraeth o'r fath yn gwrthdroi dyfarniad awdurdod cynllunio lleol ar fater sy'n gyfrifoldeb iddo ef yn y lle cyntaf, a dim ond mewn amgylchiadau eithriadol y gellid cyfiawnhau hynny. Yr egwyddor gyffredinol yw y dylai camau o'r fath gael eu hystyried dim ond lle bernir bod y penderfyniad gwreiddiol yn gwbl anghywir, ac y byddai niwed yn cael ei wneud i fudd ehangach y cyhoedd."

Mae swyddogion yr Awdurdod Cynllunio Lleol wedi cynghori swyddogion Llywodraeth Cymru bod peth gweithgarwch adfer yn parhau ar y safle, a bod yr awdurdod wedi rhyddhau rhywfaint o arian o gyfrif ysgrow y bond adfer i dalu am y gweithgarwch hwn. Rwy'n deall bod nifer o ffactorau, gan gynnwys amodau amgylcheddol a thymhorol yn dylanwadau ar hyd a lled y gwaith cyfredol. Byddai angen i unrhyw ddefnydd o bwerau gorfodi mewn perthynas â methu â chydymffurfio â'r cynllun adfer y cytunwyd arno, naill ai gan yr Awdurdod Cynllunio Lleol neu gan Weinidogion Cymru, ddangos methiant gan y datblygwr i gymryd camau priodol i weithredu'r cynllun y tu hwnt i'r hyn sy'n digwydd eisoes. Mae hwn yn benderfyniad y mae angen i'r Awdurdod Cynllunio Lleol ei bwysu a'i fesur yn ofalus yn y lle cyntaf.

Ystyried apêl gynllunio.

Mae'n parhau i fod yn bosibl i'r Awdurdod Cynllunio Lleol wrthod caniatâd ar gyfer y cais cynllunio Adran 73, ac i fynd ar drywydd camau gorfodi i sicrhau cydymffurfiaeth â'r cynllun adfer y cytunwyd arno. Byddai gan y datblygwr hawl i apelio i Weinidogion Cymru mewn perthynas â'r ddau benderfyniad gan yr Awdurdod Cynllunio Lleol.

2. Y camau y mae Llywodraeth Cymru yn eu cymryd i sicrhau'r canlyniad gorau posibl i drigolion lleol.

Mae'r Awdurdod Cynllunio Lleol wedi ffurfio Gweithgor Technegol (TWG) sy'n cael ei fynychu a'i gefnogi gan swyddogion cynllunio a diogelwch tomenni glo Llywodraeth Cymru, yn ogystal â Chyfoeth Naturiol Cymru, yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch, yr Awdurdod Adfer Safleoedd Mwyngloddio a rhanddeiliaid eraill. Mae'r Gweithgor Technegol yn gweithio i sicrhau bod ei aelodau a'r datblygwr yn gallu ymateb i bryderon mewn perthynas â'r posibilrwydd o lifogydd, llygredd ac effaith tir halogedig, yn enwedig mewn perthynas â lefel y dŵr yn y gwagle.

Ar wahân i'r Gweithgor Technegol, mae rhanddeiliaid â chyfrifoldebau rheoleiddio, gan gynnwys yr Awdurdod Cynllunio Lleol a swyddogion Llywodraeth Cymru, yn rhannu gwybodaeth i sicrhau bod dull cydweithredol yn cael ei gymryd o safbwynt defnyddio pwerau rheoleiddio, os oes angen.

3. A yw Llywodraeth Cymru wedi asesu capasiti ariannol Merthyr (South Wales) Ltd i gyflawni'r gwaith adfer y cytunwyd arno'n wreiddiol.

Cyflwynodd Merthyr (South Wales) Ltd gyfrifon llawn hyd at 31 Rhagfyr 2023 gyda Thŷ'r Cwmnïau, ar 14 Mawrth 2025. Mae'r cyfrifon ar gael yn: <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/04261274/filing-history> Mae'r cyfrifon hyn yn cynnwys darpariaeth i dalu am gostau adfer sy'n gysylltiedig â chynllun adfer Ffos y Fran.

Trwy'r cyfrifon, mae cyfarwyddwr y cwmni, Mr D Lewis, wedi dweud mai'r ddarpariaeth adfer yw'r amcangyfrif gorau gan y rheolwyr o'r llif arian a ddisgwyllir er mwyn adfer y pwll yn unol â'r caniatâd cynllunio. Nid oes pwerau gan Lywodraeth Cymru o dan gyfraith cwmnïau i ymchwilio i'r datganiad hwnnw na'i herio. Rydym yn ymwybodol, o edrych ar y cyfrifon bod y rhan fwyaf o'r cronfeydd adfer a glustnodwyd wedi'u benthyg i gwmnïau grŵp eraill, ond yn nodi honiad y cyfarwyddwr y gellir adennill y balans. Nid yw Gweinidogion Cymru wedi cynnal asesiad o allu ariannol y cwmni y tu hwnt i ystyried eu cyfrifon cyhoeddedig.

Mae'r wybodaeth a gyflwynir uchod yn grynodedb ffeithiol o'r amgylchiadau sy'n ymwneud â'r cynllun adfer diwygiedig arfaethedig, a champau gorfodi posibl. Gan fod y materion hyn yn cael eu hystyried yn ffurfiol gan Weinidogion Cymru, gellid ystyried unrhyw sylwadau ar rinweddau'r achos yn niweidiol i'r mater, gan adael y penderfyniad dilynol yn agored i adolygiad barnwrol. Gobeithio y byddwch chi'n deall fy mod, o ganlyniad i hynny, wedi osgoi gwneud sylwadau ar rinweddau'r mater.

Yn gywir

Rebecca Evans AS/MS

Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a Chynllunio
Cabinet Secretary for Economy, Energy and Planning

PLEASE LEAVE BLANK

